

Ursula von der Leyen

Európai Bizottság elnöke

Tisztelt Elnök Asszony!

A 2022/2506 Tanácsi (EU) határozat kapcsán, amely az Erasmus+, Horizont Európa Program és további direkt uniós finanszírozású programokból a magyarországi modellváltott (közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány fenntartású) egyetemek 182 ezer hallgatóját – köztük 30 ezer nemzetközi hallgatót – és 18 ezer oktatóját kutatóját kizárja – az érintett egyetemek rektoraiént az alábbi állásfoglalást tesszük és kérjük azonnali intézkedését.

Elfogadhatatlannak tartjuk a több, mint 650 éves történelmi hagyománnyal rendelkező magyar felsőoktatást – amely a világnak számos Nobel-díjas kutatót, oktatót, és világraszóló találmányt adott – ért példa nélküli intézkedéseket. Példa nélküli az is, hogy az Európai Bizottság javaslata alapján kihirdetett, és azonnal hatályba is léptetett (!) tanácsi határozat az érintett egyetemek vezetőinek, közösségének előzetes megkeresése, véleménykérése nélkül született meg. A Bizottság részéről az első hivatalos megkeresésre, és ez alapján egyeztetésre a döntéseket követő másfél hónappal, 2023. február 15-én került sor. Ennek összefoglalóját és ehhez kapcsolódó véleményünket Mariya Gabriel és Johannes Hahn biztosoknak megküldtük.

Tekintettel arra, hogy a 2023. február 15-i egyeztetésen nem láttunk hajlandóságot a vonatkozó tanácsi határozat felülvizsgálatára, és a magyar egyetemista, oktatói és kutatói közösséget ért sérelem napról-napra egyre jelentősebb – mivel újabb és újabb kutatásokból, együttműködésekben zárják ki őket –, valamennyi érintett egyetem nevében a méltatlan helyzet azonnali rendezését, és az eszmei és anyagi értékeinkben okozott károk azonnali jóvátételét kérjük. A vonatkozó tanácsi határozat korlátozza az oktatás és a kutatás szabadságát, a hallgatókért, oktatókért, kutatókért folyó egyetemek közötti nemes versengést, az adott egyetemi közösség polgárai az Unió másodrendű polgárai lettek, ezzel súlyosan sértve az uniós polgárok közötti egyenlőség elvét.

A tanácsi határozat kiváltó indokaként a Bizottság képviselői a magyarországi kekvá fenntartású egyetemek esetében vélt oktatási, kutatási autonómiát korlátozó gyakorlatot jelölték meg. Az elmúlt évek során az oktatási, kutatási autonómia egyetemeinken biztosított és a magyar egyetemek az új modellben versenyképesebbek lettek.

Ki kell emelnünk, hogy a modellváltás az egyetemek autonóm testületeinek, közösségének, szenátusainak több mint 2/3-os támogatásával valósult meg. A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény szerint a fenntartói irányítás jogok és kötelezettségek azonosak, függetlenül attól, hogy ki gyakorolja azt. A nem állami fenntartású egyetemek közé tartoznak: modellváltott egyetemek, egyházi és egyéb magán egyetemek. Ezek szabályozásában nincs különbség, az 12 éve egységes.

A magyarországi jogszabályok nem teszik lehetővé, hogy a kuratórium átvegye a szenátus hatáskörét tudományos kérdésekben. A felsőoktatási törvény egyértelműen rögzíti, hogy a

fenntartói irányítás nem sértheti a felsőoktatási intézmény függetlenségét, amely az oktatás és kutatás tudományos tárgyával és tartalmával kapcsolatos kérdésekben biztosított. Ezek közül különösen is ki kell emelnünk, hogy az adott intézmény oktatási, kutatási stratégiájának megalkotásáról a szenátus dönt, továbbá a szenátus választja meg jellemzően több jelölt közül a rektort, az egyetem legfőbb vezetőjét. Továbbá a kuratóriumnak nincs beleszólása az egyetem képzési és kutatási portfóliójába.

A 21 modellváltott intézményben 105 kuratóriumi tag foglal helyet. 2023. február 15-ig a saját döntése alapján valamennyi állami vezető (10) lemondott kuratóriumi tagságáról. Ez bizonyítja, hogy nem létezett politikai túlsúly. A kuratórium egy olyan testület, amelynek tagjai az adott egyetem profiljához kapcsolódó ágazatot képviselnek, továbbá a kuratóriumok esetében a legtöbb tag az egyetemi, akadémiai szférából vesz részt. A tagok tapasztalatunk szerint az egyetemek stratégiájának megvalósítását támogatják, a társadalmi és gazdasági élet igényeit az közvetítik egyetemeink felé.

Kijelenthetjük tehát, hogy az új működési modellben a fenntartó alapítványok részéről politikai nyomásgyakorlás nem merül fel.

Az egyetemek és fenntartó alapítványok kormányzati szektorba soroltak, így az uniós hasonló intézményeknek megfelelő transzparens elszámolást biztosítják. A 25 éves keret-megállapodás és a 6 éves közfeladatfinanszírozási szerződés is hallgatói, kutatói létszám, infrastruktúra méret, valamint ehhez kapcsolódó teljesítmény alapján valósul meg. A finanszírozása egyetemeinknek átlagosan 2,5-szeresére emelkedett.

Az új modellnek gyorsabb, versenyképesebb, a gazdasági és társadalmi igényekre jobban reflektáló. Ennek eredményei már most láthatóak.

- Egyetemeink a meghatározó nemzetközi rangsorokban is jelentősen előreléptek, a Times Higher Education rangsorban négy évvel ezelőtt 7, két évvel ezelőtt 9, idén 11 (9 KEKVA) intézmény szerepel a legjobb 5%-ban.
- Nemzetközi adatbázisokban indexelt közlemények a modellváltó egyetemek esetén összesítve 18%-kal növekedett egy év alatt, 2021-ben a szakterületén top 50%-ba tartozó közlemények száma a modellváltó egyetemek esetén összesítve 26%-kal növekedett 2021-ben.
- A külföldi hallgatók létszáma a 2013-as szinthez képest 65%-kal emelkedett, így közel 41.730-ra nőtt a számuk.
- 2021-re közel 40 százalékkal nőtt a modellváltó egyetemek K+F+I ráfordítása; 15%-kal a kutatói létszáma.
- A magyar tudományos közlemények jelentős része (minden második közlemény) nemzetközi EU-s együttműködésekben valósul meg.

Mindezek alapján elfogadhatatlannak tartjuk a vonatkozó határozatot és kérjük annak azonnali rendezését, valamint a közösségünket ért becsületbeli és anyagi károkozás azonnali jóvátételét.

A továbbiakban is készséggel állunk rendelkezésre az Európai Bizottsággal való egyeztetésekre, ugyanakkor sajnálattal vesszük tudomásul, hogy az Európai Bizottság

előítéletes intézkedései az egyetemi polgárainkat lehetetlenítik el és korlátozzák alapvető jogaikban, aláírva ezzel az európai szellemiség univerzális értékét.

2023. március 6.

Prof. Dr. Sótonyi Péter
rektor
Állatorvostudományi Egyetem

Prof. Dr. Takáts Előd
rektor
Budapesti Corvinus Egyetem

Prof. Dr. Heidrich Balázs
rektor
Budapesti Gazdasági Egyetem

Prof. Dr. Szilvássy Zoltán
rektor
Debreceni Egyetem

Prof. Dr. András István
rektor
Dunaújvárosi Egyetem

Prof. Dr. Gyuricza Csaba
rektor
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Fodorné Molnár Márta PhD
rektor
Magyar Táncművészeti Egyetem

Dr. Sterbenz Tamás
rektor
Magyar Testnevelési és Sporttudományi
Egyetem

Prof. Dr. Horváth Zita
Rektor
Miskolci Egyetem
MRK Modellváltó Tagozatának elnöke

Fülöp József DLA
rektor
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem

Prof. Dr. Fülöp Tamás
rektor
Neumann János Egyetem

Dr. Szabó György
rektor
Nyíregyházi Egyetem

Prof. Dr. Kovács Levente
rektor
Óbudai Egyetem

Prof. Dr. Gelencsér András
rektor
Pannon Egyetem

Prof. Dr. Miseta Attila
rektor
Pécsi Tudományegyetem

Prof. Dr. Merkely Béla
rektor
Semmelweis Egyetem
MRK társelnöke

Prof. Dr. Fábián Attila
rektor
Soproni Egyetem
MRK alelnöke

Prof. Dr. Rovó László
rektor
Szegedi Tudományegyetem

Prof. Dr. Friedler Ferenc
rektor
Széchenyi István Egyetem

Rátóti Zoltán
rektor
Színház- és Filmművészeti Egyetem

Dr. Horváth Ágnes
rektor
Tokaj-Hegyalja Egyetem